

دو فصلنامه تخصصی مطالعات فرهنگی «خط‌مشی‌گذاری در فرهنگ»
سال اول، شماره اول، پیاپی ۱، پاییز و زمستان ۱۴۰۳

صص ۲۶۰-۲۴۷؛ تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۸

اهمیت و نقش توسعه روان‌شناختی در فرایند سیاست‌گذاری عمومی ایران

سیدمحسن حسینی^۱

چکیده

پژوهش حاضر به اهمیت و نقش توسعه روان‌شناختی در فرایند سیاست‌گذاری عمومی ایران می‌پردازد. این پژوهش (توصیفی-تحلیلی) با استفاده از تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده که به روش کتابخانه‌ای می‌باشد، به تبیین موضوع پژوهش حاضر پرداخته است. ضرورت این موضوع از آنجاست که تبیین یکسری عوامل روان‌شناختی، موجبات تحقق سیاست‌گذاری توسعه را رقم خواهند زد. هدف تبیین شاخص‌های توسعه روان‌شناختی در سیاست‌گذاری عمومی توسعه است. در اهمیت بحث حاضر باید گفت در بررسی نتایج حاصله از فرایند سیاست‌گذاری عمومی در ایران شاخص‌های نظیر ارزش، باور، هنجار نقش اساسی دارد. سؤال اینجاست جایگاه و تأثیر توسعه روان‌شناختی در سیاست‌گذاری عمومی چیست؟ فرضیه بیانگر است که توسعه روان‌شناختی با ایجاد و بهره‌گیری از شاخص‌های اثربخش و راه‌گشا نظیر ارزش، باور و هنجار در ایران می‌تواند موجبات توسعه پایدار کشور را رقم می‌زند. چارچوب نظری با الهام از نظریات نوسازی روانی، درصدد تحکیم اثبات فرضیه است. نتایج نشان داد توسعه شاخص‌های ذکر شده سبب تحقق حکمرانی خوب و توسعه مبتنی بر سیاست‌گذاری‌های مطلوب در ایران می‌شود.

کلیدواژه‌ها: توسعه روان‌شناختی، سیاست‌گذاری عمومی، مسائل عمومی.

^۱ - کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی بالینی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران.

۱. مقدمه

سیاست‌گذاری عمومی جهت حصول اهداف، به‌منظور اجرای طرح‌های موردنظر برنامه‌هایی سیاسی را شامل می‌شود و به‌طور سیاست‌گذاری عمومی اراده‌ی نظام سیاسی مستقیم یا غیرمستقیم زندگی عامه مردم را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در زمینه‌ی اینکه چگونه می‌تواند امور مردم را در زمینه‌ی امور مختلف مثل کشاورزی، بهداشت، آموزش و پرورش و امنیت عمومی، امور درمانی، در تعریف دیگر، حمل و نقل، برنامه‌ریزی شهری، اشتغال و... سامان دهد، می‌باشد. مجموعه‌ای از اقدامات عقلانی است که طی فرایندی به انجام رسیده‌اند و شامل مراحل تنظیم راه‌حل، اتخاذ سیاست، اجرای سیاست و ارزیابی سیاست‌گذاری‌ها هست. نحوه تدوین مسائل سیاسی، چگونگی تبدیل پدیده‌ها به‌صورت مسئله‌های سیاسی دولت، نحوه تصمیم‌گیری و اجرای تصمیمات دولتی و نهایتاً ارزیابی اعمال دولتی از جمله موضوعات مورد مطالعه در حوزه سیاست‌گذاری عمومی است وجود مشکلات متعدد اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و... در کشورهای مختلف، توجه دولت مردان و سیاست‌گذاران آنها را بهبود جلب و آنان را به اتخاذ تدابیر لازم جهت حل مسائل یادشده سوق می‌دهد. به عبارت بهتر مسائل موجود در جامعه را می‌توان عاملی برای سیاست‌گذاری دانست. این سیاست‌ها زندگی اقشار گوناگون جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد (پژوهشکده امنیت اقتصادی تدبیر، ۱۳۱۳). سیاست‌گذاری عمومی در ایران نیز به‌صورت فرآیندی است که برای تریق سیاست‌ها و برنامه‌های عمومی و تریق رویکردها استراتژیک بر اساس اهداف کلی جامعه انجام می‌شود، در این فرآیند نقش بسیار مهمی برای توسعه روان‌شناختی ایفا می‌کند. توسعه روان‌شناختی به مرنی ایجاد فضایی است که فرآیند سیاست‌گذاری عمومی را با تکیه بر مفاهیمی همچون نگرش، باورها، ارزش‌ها و هنجارهای حاکم به‌عنوان شاخص‌های توسعه روان‌شناختی مورد بررسی قرار می‌دهد و به اهمیت ایجاد این شاخص‌ها در مطلوبیت فرایند سیاست‌گذاری عمومی، تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، بررسی و حل مسائل و مشکلات در ایران و نتایج حاصله تأکید می‌کند.

توسعه فرایندی است که بدون در نظر گرفتن سایر ابعاد آن یعنی توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و مهم‌تر از همه توسعه روان‌شناختی محقق نخواهد شد. در کشور ایران با توجه به ماهیت سیاست‌گذاری‌های توسعه که عمدتاً اقتصادی است، در عرصه عمل و ارزیابی با عدم کارایی بسیاری مواجه هستیم که تحقق حکمرانی خوب را نیز با مشکلات عدیده‌ای مواجه ساخته است (الوانی و کیاکجوری ۱۳۹۶). اهمیت برنامه‌ریزی درازمدت و دستیابی به هدف‌های توسعه آرمانی از سوی سیاست‌گذاران بر کسی پوشیده نیست به‌عنوان مثال تدوین سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری

اسلامی در چارچوب برنامه‌های میان‌مدت پنج‌ساله و با رسالت و مأموریت‌های متفاوت خود گواه این موضوع می‌باشد؛ اما نتایج حاصله بیانگر این امر هست که فاصله نسبتاً زیادی بین سیاست گذاری، توسعه و حکمرانی خوب وجود دارد. راه برون‌رفت در نهادینه نمودن فرهنگ توسعه‌پذیری از طریق تغییر نظام باورها، نگرش‌ها و ادراک‌های منسوخ شده و ایجاد انگیزه‌های لازم نسبت به مقوله توسعه هست. یکی از ابعاد مهم و مغفول در بررسی مطالعات توسعه در ایران مقوله توسعه روان‌شناختی است. این رویکرد تابع ارزش‌ها، هنجارها، اعتقادات، باورها، رفتارها و تعقل در هر جامعه هست، جنبه نظری و ارزشی داشته و از جامعه‌ای به جامعه دیگر و مقاطع زمانی متفاوت در حال تغییر است.

۲. پیشینه پژوهش

طبق بررسی‌های صورت گرفته تا کنون، پژوهش‌هایی در زمینه سیاست گذاری توسعه در ایران به انجام رسیده است که در ادامه به اهم این مطالعات می‌پردازیم.

سعید عبدالملکی ۱۳۹۸ از کتاب «بنیادهای تئوریک نوسازی روانی» به مقوله‌ی توسعه یافتگی از زاویه روان‌شناختی می‌پردازد و به این نتیجه میرسد ریشه‌های توسعه را پیش از عوامل اقتصاد باید در عوامل روانی و ذهنی جستجو کرد و تأثیری که این عامل بنیادی می‌تواند در روند توسعه یافتگی داشته باشد را تشریح می‌کند به همین دلیل توانمندسازی روان‌شناختی فردی به‌عنوان عاملی برای پیشرفت هر جامعه مورد بررسی قرار می‌دهد.

نظری ۱۴۰۰ در مطالعه‌ای معتقد است که مسئله اصلی نه توصیف صرف وضعیت کنونی علوم سیاسی و سیاست گذاری در ایران، بلکه تحلیل و ارزیابی تفاوت هستی‌شناسی‌های متفاوت، بررسی جوانب هر یک از آنها در چارچوبی تحلیلی است.

کمالی و همکاران ۱۴۰۰ در پژوهشی دریافتند که تدوین سیاست‌های توسعه در ایران در پنج مضمون: ۱- ماهیت سیاست‌های توسعه ۲- عوامل مؤثر بر تدوین سیاست‌های توسعه ۳- بازیگران تدوین سیاست‌ها ۴- راه حل‌های ارائه شده در سیاست‌های توسعه و ۵- تعیین اهداف سیاست‌های توسعه، قرار دارند.

محمدی و همکاران ۱۴۰۳ در پژوهشی به تبیین عوامل روانی تأثیرگذار در روند توسعه و نقش این عوامل در پیشبرد توسعه در کشورهای کمتر توسعه‌یافته پرداختند و نتیجه گرفتند که نوعی همبستگی و رابطه علی و معلولی میان متغیر مستقل (نقش درماندگی آموخته شده) بر متغیر وابسته (روند توسعه) وجود دارد.

وجود دارد. یافته‌ها نشان داد که تفاوت بین خود واقعی و خود آرمانی آغازگر تنش و تضاد فکری است و چنین روندی با این تفکر همراه است که هرچه در جهت برون رفت از درماندگی تلاش شود، موفقیت و پیشرفتی حاصل نمی‌شود.

محمد ستاری فر ۱۴۰۰ «کتاب بن مایه‌های توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی» نگاه همه‌جانبه‌ای به عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مؤثر در ناکامی و دستیابی ایرانیان به توسعه یافتگی می‌اندازد و به شناخت دولت نسبت به ارزش، باورها، تفکرات و قانونمندی جامعه به‌عنوان خالق ابعاد توسعه اشاره می‌کند.

علی محمد ایزدی ۱۴۰۱ «کتاب چرا عقب مانده ایم» به این مسئله می‌پردازد که چرا عقب افتاده‌ایم و در این راستا نقش عناصر مختلفی هم چون استعمارگران، ذخایر نفت، موقعیت استراتژیک، ناآگاهی و کمبود سواد و شخصیت اخلاقی ملت ایران را مورد بررسی قرار می‌دهد. به تحلیل شخصیت اخلاقی ایرانیان در دو بخش شناخت انسان و آسیب‌شناسی دروغ پرداخته که هر کدام به موضوعات مختلف تقسیم‌بندی شده‌اند. ی در تبیین ریشه‌های عقبماندگی جامعه ایرانی، دروغ و دروغ‌گویی را مهم‌ترین عامل این وضعیت می‌داند.

آل یاسین ۱۳۹۳ «تاریخچه برنامه‌ریزی توسعه در ایران» به برنامه‌ریزی توسعه در ایران اشاره نموده و مباحثی همچون نظم اداری و اجتماعی، بهره‌وری نهادهای مدنی، رشد اقتصادی و بوروکراسی منظوم کشورهای میزبان با زمینه‌های مشابه ایران به ویژه نابسامانی اجتماعی، کندی پیشرفت اجتماعی، کندی پیشرفت توسعه، اقتصاد ناپایدار، کم‌کاری نهادهای مدنی، بوروکراسی ناکارآمد، فقدان کارکرد سیستم به جای فرد و منش و خلیات نامطبوع ایرانی را تشریح کرده است.

۳. مفاهیم نظری

توسعه روان‌شناختی: توسعه روان‌شناختی پیش‌زمینه اصلی برای بسترسازی توسعه را رقم می‌زند. این رویکرد تحت عنوان «نوسازی توسعه» شناخته شده است و متأثر از متفکران مکتب نوسازی هست و به عوامل داخلی و درونی افراد همچون خلیات و باورها، عوامل ذهنی و شخصیتی که تعیین‌کننده رفتار افراد به خصوص در حوزه رفتارهای سیاسی مدنظر قرار می‌دهد و اشاره به نوعی تحرک روانی یا ذهنی دارد که در آن افراد ویژگی‌های روانی، ارزشی، انگیزشی و اعتقادی تازه‌ای را کسب می‌کنند.

عبدالملکی، ۱۳۹۸

لرنر، الکس اینکلس، دیوید اسمیت، دیوید مک کله لند، اورت هیگن و اورت راجرز از نظریه پردازان اصلی این مکتب هستند. این متغیر مفاهیمی چون باور، نگرش، رفتار، هنجار و عقلانیت را دربر می گیرد که در ذیل متغیر توسعه روان شناختی و نقش این مفهوم در فرایند سیاست گذاری عمومی در این پژوهش مورد بررسی قرار می گیرد.

۳-۱. سیاست گذاری عمومی

از نظر توماس بریکلند سیاست گذاری عمومی عبارت است از عملی که دولت تصمیم به انجام یا انجام ندادن آن می گیرد. از دید وی سیاست گذاری عمومی عبارت است از تصمیماتی که دولت به منظور اجرا کردن برنامه هایی برای نیل به اهداف مدنظر اتخاذ می کند. کیتونن سیاست گذاری عمومی را قوانین و استراتژی هایی می داند که دولت برای هدایت و مدیریت برنامه های اقتصادی، اجتماعی و اداری تدوین می کند. سیاست گذاری عمومی دربرگیرنده برنامه های دولت ها برای اجرای طرح هایی جهت دستیابی به اهداف است. در معنایی دقیق تر، نظامی از قوانین، اصول، اولویت های دستورالعمل ها و مداخلات است که توسط یک شخص، گروه یا حکومت برای تغییر، حفظ یا ایجاد شرایط زندگی که به رفاه انسان ها منجر می شود، بنابراین یک سیاست گذاری موفق باید با درک صحیحی از رفتار انسان همراه باشد تا جامعه را به شیوه های مطلوب شکل دهند و به رفتارهایی بیانجامد که پیامد آن رفاه انسانی است.

۳-۲. عوامل روان شناختی مؤثر در سیاست گذاری عمومی توسعه:

بر اساس مفاهیم روان شناختی مربوط به سیاست گذاری توسعه، اگر افراد و ملت ها دارای شناخت، ارزش، باور، هنجار و دیگر خصیصه های مطلوب نباشند سیاست های عمومی قابلیت اثرگذاری را نخواهد داشت؛ بنابراین ضروری است که این مؤلفه ها را برای توضیح منطق سیاست گذاری عمومی در ایران با مدل مفهومی روان شناختی ذیل مورد بررسی قرارداد.

۳-۳. شناخت و ارزش ها (توسعه شناختی)

شناخت و ارزش برای توصیف عوامل اعتقادی و ارزشی بر متولیان تأثیرگذار در تدوین سیاست گذاری عمومی در نظر گرفته شده است. نظر به اینکه ایده آل های هر جامعه با جوامع دیگر فرق می کند هیچ الگوی جهان شمولی برای سنجش ارزش ها و به دنبال آن توسعه وجود ندارد؛ لذا نمی توان جنبه ارزشی نهفته در تعاریف توسعه را نادیده گرفت؛ چراکه توسعه در هر فرهنگی محصول زمینه های فرهنگی همان جامعه هست. مهم ترین نکات در تعریف توسعه عبارت اند از: اولاً باید توسعه

را یک مقوله ارزشی به شمار آورد. ثانیاً: توسعه جریانی چندبعدی و پیچیده محسوب می‌شود و سوم باید به ارتباط آن با مفهوم بهبود توجه داشت.

۳-۴. باورها (توسعه باورهای ذهنی واقع‌گرایانه)

باور یکی دیگر از شاخصه‌های توسعه روان‌شناختی در تدوین سیاست‌گذاری عمومی هست و در یک تقسیم‌بندی به دو دسته هنجاری (باورهایی در مورد آنچه باید باشد) و ایجابی (باورهایی در مورد آنچه هست) تقسیم می‌شوند. در تقسیم‌بندی دیگر، باورها به دودسته باورهای اصلی یا باورهای تزلزل‌ناپذیر و باورهای فرعی یا باورهای دارای اهمیت کمتر دسته‌بندی می‌شوند (هاوتن، ۱۳۹۳)

باورها به منزله پشتوانه‌ای نظری برای اقدامات و تصمیمات سیاست‌گذاری محسوب می‌شوند. ابزاری برای تفسیر موقعیت‌های جدید و به منزله فیلتری تلقی می‌شوند که رهبران سیاسی هرگونه اطلاعات، پدیده سیاسی جدید و سیاست‌گذاری را از کانال باورهای خود عبور می‌دهند.

۳-۵. هنجارها (توسعه هنجارهای اثربخش)

هنجار یکی دیگر از شاخصه‌های توسعه روان‌شناختی در تدوین سیاست‌گذاری عمومی هست و مجموعه قواعد و مقرراتی هستند که در مرحله اجرای سیاست‌گذاری نمود پیدا می‌کنند و اگر اخلاق، انسانیت، حقوق بشر و قوانین داخلی و بین‌المللی در نظر گرفته نشود در مرحله اجرای سیاست‌گذاری با مشکل مواجه خواهیم شد و موجب تبعاتی همچون شکل‌گیری ناهنجاری رفتاری، هرج‌ومرج، نابسامانی‌های اجتماعی، پیگیری هدف‌های شخصی، نگاه جناحی و گروهی، عدم مسئولیت‌پذیری، عدم توجه به ارزش‌های ملی و هنجارهای اجتماعی می‌شود. همچنین ناهنجاری‌های ناشی از فقدان اندیشه و تفکر در مسیر سیاست‌گذاری توسعه کشور که مهم‌ترین مانع در ایران می‌باشد و مقصودمان این است که جامعه زمانی می‌تواند مشکلات خود را حل کند که سازمان‌ها و نهادهایی برای نهادینه نمودن تفکر ایجاد و به توسعه ذهنی برسد.

هنجار یکی دیگر از شاخصه‌های توسعه روان‌شناختی در تدوین سیاست‌گذاری عمومی هست و مجموعه قواعد و مقرراتی هستند که در مرحله اجرای سیاست‌گذاری نمود پیدا می‌کنند و اگر اخلاق، انسانیت، حقوق بشر و قوانین داخلی و بین‌المللی در نظر گرفته نشود در مرحله اجرای سیاست‌گذاری با مشکل مواجه خواهیم شد و موجب تبعاتی همچون شکل‌گیری ناهنجاری رفتاری، هرج‌ومرج، نابسامانی‌های اجتماعی، پیگیری هدف‌های شخصی، نگاه جناحی و گروهی، عدم مسئولیت‌پذیری، عدم توجه به ارزش‌های ملی و هنجارهای اجتماعی می‌شود. همچنین ناهنجاری‌های ناشی از فقدان

اندیشه و تفکر در مسیر سیاست گذاری توسعه کشور که مهم ترین مانع در ایران می باشد و مقصودمان این است که جامعه زمانی می تواند مشکلات خود را حل کند که سازمان ها و نهادهایی برای نهادینه نمودن تفکر ایجاد و به توسعه ذهنی برسد.

۱۲۵۳۱

در فرایند سیاست گذاری توسعه کشور ناهنجاری ها و نابسامانی های اجرایی مشهود می باشد که مهم ترین آن عبارت است از کاستی و خامی در برنامه ریزی که یکی از مهم ترین ضعف های اساسی مهم مدیریت سیاست گذاری به شمار می رود، همچنین تمامی این عوامل (هنجاری و عقلانی) خود متأثر از یک سری فاکتورهای بیرونی اند که دخالت در امر سیاست گذاری می نمایند و به نوعی تأثیر منفی بروی هنجارها و قوانین موجود می گذارند. هنجارهای غالب در طول زمان مادامی که در موقعیت سیاست گذاری قرار می گیرند تحت الشعاع ساختار و قدرت نهادها، یعنی قوانین رسمی و هنجارهای غیررسمی قرار خواهند گرفت که بر مسیر سیاست گذاری توسعه تأثیر گذارند.

در مواردی که نظام اجتماعی و سیاسی با یک تغییر جهشی در هنجارها روبه رو می شود دیگر نمی توان گفت که چه آسیبی متوجه سیاست گذاری خواهد شد.

۳-۶. جایگاه عقلانیت در سیاست گذاری عمومی

یکی از معجاری اصلی ناکامی فرآیند سیاست گذاری در ایران عنصر عقلانیت بوده و عقلانیت یعنی توجه به اندیشه، تفکر و عقاید آحاد مردم، با بررسی عنصر عقلانیت که با عنصر هدفمندی نیز در ارتباط است به واسطه به میان آوردن مفهوم ذهن و اندیشه و شیوه فکری انسان مفهوم عقلانیت را بیش از پیش مهم تر جلوه می دهد چرا که هر نوع نگاه به انسان و ذهن او بر تعریف توسعه و برنامه ریزی اثر گذار بوده و پای مبحث تناسب هدف و ابزار را به میان می کشد.

بستر مطالعاتی مفهوم عقلانیت، مباحث علوم شناختی است که مسئله اصلی آن تبیین نحوه بازنمایی و ارتباط ذهن / مغز است (ملزر). به بیان دیگر، همین تمرکز بر ذهن مسئله ای است که روش علوم شناختی را از سایر روش ها متمایز می کند. یکی از مباحثی که مورد توجه اندیشمندان علوم شناختی قرار گرفته، بحث مدل های ذهنی است. بر اساس این نظریه، نگرش، نحوه تفکر، ادراک ما از جهان، وابسته به مدل های ذهنی است. آگلاس نورث نیز با تمرکز بر ذهن و مدل های ذهنی به بررسی باورها و نهادها می پردازد. وی معتقد است که ما از میان مجموعه ای از آلترناتیوها انتخاب می کنیم که خودشان سازه های ذهنی هستند، بنابراین، اینکه ذهن چگونه کار می کند و محیط پیرامون را درک می کند و محیط پیرامون را درک می کند، اساس مطالعه در باب ذهن است.

مدل ذهنی به نسبت تبلور یافته را باور می‌کنیم و به هم پیوستگی باورها (که می‌توانند استوار یا بی‌ثبات باشند) را «سیستم باورها» می‌نامیم.

باورهای غالب یعنی باورهای نوآفرینان اقتصادی و سیاسی که در موقعیت سیاست‌گذاری قرار دارند در طول زمان موجب رشد مستمر ساختار تفصیلی نهادها، یعنی قوانین رسمی و هنجارهای غیررسمی می‌شوند که هر دو با یکدیگر عملکرد اقتصادی و سیاسی را تعیین می‌کنند. بر اساس مبانی نظری ارائه شده توسط نورث و بسط مدل وی، می‌توان گفت که افراد برنامه‌ریزان بر اساس مدل ذهنی خود که نتیجه بازخوردهای محیط بیرونی و اصلاحات صورت گرفته روی آن است به نوعی از سیستمی فکری اعتقاد می‌یابند که تغییر آن در طول حیات فرد اگر نگوییم غیرممکن است، بسیار دشوار خواهد بود. بر این اساس، انسان‌ها در اینجا برنامه‌ریزان هنگام تصمیم‌گیری از عقاید و باورهایی که از پیش در ذهنشان نقش بسته تأثیر می‌پذیرند. از این رو، اگر نظام سیاست‌گذاری را همان نهاد اجتماعی بدانیم که عرصه حضور و مشارکت گروه‌های متفاوت اجتماعی بوده و تعامل اندیشه و ذهن این گروه‌های سیاسی و مدنی و کارشناسی به آن شکل می‌بخشد، می‌توان چنین استدلال کرد که کنشگران نهادهای مدنی و کارشناسی و رهبران سیاسی، بر اساس عقلانیت خود که از سیستم باورها، مدل ذهنی و باز وردهای اصلاحی صورت گرفته بر آن شکل می‌گیرد در سطوح مختلف تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی با یکدیگر تعامل می‌کنند.

هربرت سایمون در ارتباط با مفهوم عقلانیت بحث‌های مفصلی را مطرح ساخته است به طوری که به «پیشوای عقلانیت محدود» معروف است و بدون تردید و حداقل در علم اقتصاد، مفهوم عقلانیت محدود با نام وی گره ورده است. سایمون اشاره می‌کند «توانایی و ظرفیت ذهن بشر برای حل مسائل ومشکلات پیچیده به میزان بسیار اندکی با اندازه و بزرگی مشکلاتی

برای حل مسائل و مشکلات پیچیده به میزان بسیار اندکی با اندازه و بزرگی مشکلاتی که راه‌حلشان در دنیای واقعی نیازمند رفتارهای عقلانی عینی است، مقایسه می‌شود.

عقلانیت محدود، یعنی عقلانیتی که با دانش ما از رفتار بشر در رابطه با انتخاب‌های واقعی‌اش سازگار است، فرض می‌کند که یک تصمیم‌گیرنده باید در جست‌وجوی آلترناتیوها باشد، دانش ناقص و مبهمی از نتایج کنش‌ها و اقدامات دارد و کنش‌هایی را بر می‌گزیند که انتظار دارد رضایت‌بخش باشند.

۷. نتیجه گیری

پس از انقلاب سال ۱۳۵۷ و دوران جمهوری اسلامی، بروز جنگ تحمیلی ۸ ساله و خسارات ناشی از آن، بحران مالی و اقتصادی و تحریم ها و فشارهای بین المللی که ایران را رنجاند اما از پای نینداخت. باوجود اثرات منفی و بازدارنده دشواری های پس از انقلاب، مع الذلک حجم عظیمی از زیرساخت ها و روساخت های کشور در این مدت به وجود آمد؛ اما در عرصه سیاست گذاری توسعه مرتبط با آمایش سرزمین همراه با حفاظت از منابع و حفظ محیط زیست، دستیابی به شاخصهای مطلوب رشد اقتصادی، نرخ تورم و بیکاری، ارتقای سطح زندگی مردم با چالشهای زیادی مواجه میباشد. لذا با این سؤال مواجه می شویم که آیا روحیه، طرز تفکر، ادراک، نگرش و رفتارهای متولیان سیاست گذاری عمومی و از طرفی تعقل و رفتارهای اجتماعی عوامل تعیین کننده توسعه کشور محسوب می شوند؟ در پاسخ به نظرمی رسد در صورت عدم تغییر آن دسته از عادات فرهنگی همچون نحوه تفکر، نگرش ها و باورهای منسوخ شده موثر در تدوین سیاست گذاری و برنامه ریزی توسعه، فرایند توسعه در مسیر راکد خود باقی می ماند زیرا هنوز در سطح ملی تکلیف خود را با مفهوم توسعه مشخص نکرده ایم و در سطح نخبگان به چنین اجماع نظر مشخصی نرسیده ایم.

در نتیجه مشاهده می شود که در ادوار مختلف از سیاست گذاری توسعه با برداشت ها و تفاسیر متفاوت از این مفاهیم روبه رو بودهایم تا جایی که در سال های اخیر گاه شاهد اختلاف نظرهای اساسی و بنیادین میان صاحب نظران و سیاست گذاران در تعیین پارادایم های برنامه های توسعه بوده ایم. باید پنداشت که سیاست گذاری توسعه در هر کشوری باید با توجه به ملاحظات اقتضائی ارزشی و فرهنگی، زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی خود انجام گیرد چراکه حتی کشورهای مشابه دارای اقتصاد، فرهنگ و نهادهای اجتماعی یکسان نیستند و نمی توان در قالب رهیافت و روش واحدی برنامه ریزی کرد و هر کشور باید در جستجوی الگوی مناسبی برای توسعه خویش باشد.

سیاست گذاری توسعه در زیستبوم حکمرانی جمهوری اسلامی نیز دارای اقتضائات و شرایط منحصر به خود است. به نظر می آید برخی شاخصه های حکمرانی خوب، حلقه گمشده فضای سیاسی، اجتماعی و مدیریت کشور است که تاکنون در برنامه ها و سیاست گذاری ها چندان مورد توجه نبوده است. بخش عمده این مشکل به سطحی نگری موجود در بین مدیران در حوزه های سیاست گذاری کشور مربوط می شود که به جای پرداختن به ریشه ها، امور زیربنایی و اصلاح ساختارها خود را درگیر روزمرگی ها و مدیریت مسائل پیش پا افتاده کرده اند و عملاً اهمیت بحث هایی چون حکمرانی خوب

که می‌تواند به‌عنوان یک عامل زیربنایی، سبب توسعه و تحول در ساختارهای مختلف و نوع تعامل جامعه، دولت و مردم شود، مورد غفلت قرار گرفته است. این آسیب از آنجا نشأت می‌گیرد که متولیان سیاست‌گذاری توسعه سمت و سوی آن را بر اساس نگاه سخت‌افزاری ترسیم کرده و التفات چندانی به بعد نرم‌افزاری آن یعنی نظام مناسبات اجتماعی، نیازها، کنش‌ها، نظام اعتقادی و سلاقی متفاوت نداشته و منجر به شکل‌گیری هیولایی از توسعه شده که یک بعدی، بی‌قواره و نامتناسب است و به تبع آن نیز امید به توسعه کشور را از بین می‌برد.

به عبارتی راه خروج از شرایط فعلی نهادینه‌شدن رویکرد واقع‌بینانه در بین متولیان سیاست‌گذاری عمومی هست و این امر میسر نمی‌شود جز تغییر و بازسازی در نظام باورها، ادراک و نگرش‌های فعلی در نظام تدوین برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری عمومی توسعه کشور.

فهرست منابع

- Abdul Maliki, S. (2020). *Theoretical Foundations of Psychological Renewal*, Tehran. Vania Publishing House.
- Abdul Maliki, S. (2022). *Psychological foundations of politics*. Vaniya Pub-lishing House.
- Aitamurto, T & Landemore, H. (2015). Five design principles for crowdsourced policymaking: Assessing the case of crowdsourced off-road traffic law in Finland. *Journal of Social Media for Organizations*, 1-25.
- Anderson, Joel Edward (1973). *The Operational Belief System of Senator Arthur*
- Appelbaum, S. H. R.-G., & D. (2007). Tovins in the workplace: affection organizations and employees. *Corporate*
- Appelbaum, S.H&Roy-Girard, D.)2007). Tovins in the workplace: affection
- Ashtarian, K. (2007). Implementation research, the challenges of public policy implementation in Iran, the project carried
- Azkiya, M. (1997). *Development Sociology*. Institute Publication.
- Bagherifard, M. H., Tawakli, A., & Alwani, S. M. (2014). Cultural policy making in religious government. *Islamic*
- Barmaki, A. (2013). Pathology of development programs after the Islamic revolution, Vice President of Planning,
- Beliefs, Institutions, and Political Change; Cornell University Press.
- Birkland, T. (2014). *An Introduction to Policy Process* (2 (N. Y. Ed.), Ed.). :ME Sharp.
- Brabham, D. (2008). Crowdsourcing as a Model for Problem Solving. *The International Journal of Research into New Media Technologies*, 14, 75-90.
- Brabham, D. (2009). - Crowdsourcing the public participation process for planning projects. *Planning Theory*, 8, 242-262.
- Brabham, D. (2010). The Effectiveness of Crowdsourcing Public Participation in a Planning Context. *www.ssrn.com*.
- Brikland, T. (2014) *An Introduction to Policy Process* (2 Ed.), N. Y.: ME Sharp.

- Business in society, 7(1), 19-
- Characteristics of Political Leaders and the Use of Analogy in Foreign Policy
- Charalabidis, Y., Triantafyllou, A., Karkaletsis, V & Loukis, E. (2012). Public Policy Formulation Through Non Moderated Crowdsourcing in Social Media . *International Conference on Electronic Participation*, (pp 156-169).
- Cochean, C. and Malone, E. (۱۹۹۵) Public Policy: Perspectives and Choices,
- Cochran, C., Malone, E., & G, B. (1995). Public Policy: Perspectives and Choices. In: MacGra Hill. Peters.
- Cohen, J. G. M., & Olsen, J. P. (1972). *Administrative Science Quarterly*, 17(1), 1–25.
- Cohen; James G. March; Johan P. Olsen. *Administrative Science Quarterly*, Vol.
- Collm, A & Schedler, K. (2012). *Managing Crowd Innovation in Public*, 13, 1-18.
- communication commission, washington, USA.
- Cottam, M. L., Mastors, E., & Preston, T. (2022). *Introduction to political psychology*. Routledge.
- Crowley, M., Supplee, L., Scott, T., & Brooks-Gunn, J. (2019). The role of psychology in evidence-based policymaking:
- David C. McClelland, (1996), *The Achieving Society*, The Free Press, New
- Decision Making”, *Political Psychology*, Vol. -7, No. Pp. -65—88
- Decision-making Processes in Administrative”, New York: The
- Democratic Peace The Operational Codes of Tony Blair and Bill Clinton”,
- Developing Countries, Cambridge, MA: Harvard University Press. *International Development*, p75.
- Drakulić ,M., Krivokapić ,D & Mirković ,M .(2011) .Public Administration, Communication Technologies and Crowdsourcing: Opportunity for Social Change .*Organizational Excellence in Services*, (pp 455-466).
- Dulles and the Soviet Union”, Stanford University.
- Duncombe, S. (2002). *Cultural Resistance Reader*. In.
- Duncombe, Stephen (2002). *Cultural Resistance Reader*. Landon and Newyork:
- Dye, T. (2013). *understanding public policy*. Pearson Education. Inc.
- Dye. T. (2013). *understanding public policy*. Pearson Education. Inc.
- Dyson, Stephen Benedict and Thomas Preston (2006). “Individual
- Ehrenberg, R., Smith, R., & Hallock, K. (2021). *Modern labor economics: Theory and public policy*. Routledge.
- Emotion and Decision-making Processes in Administrative”, New York: The
- for promoting female entrepreneurship in Eu-rope. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 18(3),
- Foreign Policy Decision Making”, *Political Psychology*, Vol. -9, No. 4. PP. 509-536
- Goldstein, Judith and Robert o. keohane (1993). *Ideas and Foreign Policy*:
- Goulet, D., (1992), Development: Creator and destroyer of Valuse, world
- Governance: the international journal of Business in, so-ciety*, 7(1), 19-28.
- Government Quarterly*, 20(1), 173–204.
- Gray, R & Shoyama, J. (2014). Retrieved from school of public policy website.
- Hagen, Everett, (1992), *On the Theory of Social Change*, Homewood, Dorsey
- Hall, S., & D, P. (1997). *Question of cultural Identity*. london: sage publication. In.
- Hellstrom, J. (2015). *Crowdsourcing as a toll for political pratipation? - The case of ugandawatch* .*International Journal of Public Information Systems*, 1, 1-19.
- Holsti, Ole R (1996-).”The Belief System and National Images: John Foster

- Houghton, D. P., Nazri, A. A., Moftuh, S., Tehran, Q., & B. (2013). *Political psychology (situations, individuals and examples)*
- In.
- Inglehart, R. (2002). *Cultural transformation in an advanced industrial society* (M. Veter, Trans.). Nash Kavir.
- Inkeles, A. & Smith, DH. (1979). *Becoming Modern: Individual Change in Six* Institute of Strategic Stud-ies.
- institutional barriers to Economic change: cases considered
- International Studies
- Iran (five-year development plans. *Program and Development Research*, 2(4), 12–95.
- Jervis, Robert (1976). Perception and mis perception in international politics,
- Jonson, R. W., & Miners, H. (2000). Approaches to promoting Good Governance”. In. *Journal*, 4(3), 13–23.
- Kamali, Y., Sheikhzadeh, S., Joshani, H., & Askari, F. (2020). The challenges of formulating development policies in
- Kankanhalli, A., Zuiderwijk, A & .Kumar Tayi, G .(2016) .Open innovation in the public sector: A research agenda .*Government Information Quarterly*, 1-6.
- Knoepfel, P. I., C., v., F., H., & M. (2007). Public policy and alysic the policy press: university of Bristol. In.
- Lee, G & .Hoon Kwak, Y .(2012) .An Open Government Maturity Model for social media-based public engagement .*Government Information Quarterly*, 492-503.
- Leimeister, J., Huber, M., Bretschneider, U & .Krcmar, H .(2009) .Leveraging Crowdsourcing: Activation-Supporting Components for IT-Based Ideas Competition .*Journal of Management Information Systems*, 26, 197-224.
- London: yale university press
- Macroeconomic Planning and Program Evaluation. In.
- Maitlis, S. O., & Hakan. (2004). *Toxic Decision Processes: A Study of Emotion and Decision-making Processes in*
- Maitlis, Sally. Ozcelik, Hakan (2004). Toxic Decision Processes: A Study of
- Malek Mohammadi, A. (2022). Developmental psychology: From learned helplessness to development. *Interdisciplinary*
- Mapping opportunities for strategic investment in pov-erty reduction. *American Psychologist*, 74(6), 685.
- Martínez-Rodríguez, I., Quintana-Rojo, C., Gento, P., & Callejas-Albinana, F. E. (2022). Public policy recommendations
- Melser· Derek. (2004), *The Act of Thinking*, The MIT Press
- Mergel, I .(2014) .Opening Government: Designing Open Innovation Processes to Collaborate With External Problem Solvers .*Social Science Computer Review*, 1-15.
- Mergel, I & .Desouza, K .(2013) .Implementing Open Innovation in the Public Sector: The Case of Challenge.gov .*Public Administration Review*, 73, 882-890.
- Mirzaei, H. (2003). The main challenges of the development planning system in Iran on the eve of the fourth development
- Nabatch, T .(2014) .Deliberative Civic Engagement in Public Administration and Policy .*Journal of Public Deliberation*, 10, 1-4.
- Naderi, N., Nowrozi, A., & Siadat, S. A. (2019). *Policy making in educa-tion*. Yarman.
- Nam, T .(2012) .Suggesting frameworks of citizen-sourcing via Government 2.0 .

- Government Information Quarterly*, 12-20.
- Nazari, A., & Ali. (2022). *Ontological issue and identity of political science in Iran*. Qaseida Sera Publishing.
- New York: MacGra Hill. Peters, B. G. (۲۰۰۴) *American Public Policy: Promise and*
- North, D. C. (2003). Effect of institution on market performance, federal communication commission, Washington. In.
- North, Douglass c. (2003). Effect of institution on market performance, federal
- North, Douglass c. (2003). Understanding the process of Economic change, Office(GAO), U. S .(2016) *.Open innovation: Practices to Engage Citizens and Effectively Implement Federal Initiatives* .Report to Congressional Committees. organizations and employees. *Corporate Governance: the international journal of out in the Council of Expediency of the Ni-zam*. In.
- Oxford handbook of political psychology
- Palsane, M.N & Sharma, s. (1989). Study habits inventory.
- Parsons, W. (2005). *Basics of public policymaking and policy analysis* (H. M. Mohammadi, Trans.; Vol. 2). Research
- Performance (۷ Ed.) N. Y.: CQ Pres
- plan. *Quarterly Journal of the Institute of Religious and Economic Studies*, 1(4), 18–23.
- policy. *Strategic Public Policy Studies Quarterly*, 27(4), 279–296.
- Poostforosh, I., & Ramzyar, H. (2009). *General evaluation of the development program after the revolution*. Office of
- Pourezat, A. A. (2007). *Basic knowledge of government and government administration*. Smet.
- Press
- Princeton University Press, - edition
- procedures and techniques. 2nd ed. Thousandoska, CA: sage publication.
- Program and Budget Studies.
- Prpic, J., Taeiagh, A & „Melton, J .(2015) .The Fundamentals of Policy Crowdsourcing *.Policy Studies Organization*, 1-22.
- psychological, and neurological models”, In Steve Smith, Amelia Hadfield und Publications.
- Publishing.
- Qolipour, R. (2009). *Good governance and a good example of government*. Islamic Azad University Press.
- Raffl, C .(2014) .Open Societal Innovation (OSI) for Politics, Public Administration, and Civil Society *.The Internet, Policy & Politics Conferences*, 1-11.
- Razvinejad, S. A., Mohammadi, M., & Hamidreza. (2017). Analytical introduction to the problemology of security
- Renani, M. (2001). Fall of social capital. In.
- Renshon, Jonathan & Stanley A. Renshon (2008). “The Theory and Practice of
- Rezaian, A. (1999). Principles of organization and management. In.
- Rovira Kaltwasser, C. (2021). Bringing political psychology into the study of populism. *Philosophical Transactions of*
- Rowe, G & „Frewer, L .(2000) .Public Participation Methods: A Framework for Evaluation *.Science, Technology & Human Values*, 25, 3-29.
- Salehi Amiri, R. (2006). Cultural concepts and theories. In.

- Sari al-Qalam, M. (2014). *Iran's Authoritarianism in the Qajar Era*. Farzan Rooz Publications.
- Satarifar, M. (2020). *Ben Mayeh of Development and Underdevelopment*. Tehran, Allameh Tababaei University
- Schafer, Mark & Stephen G. Walker (2012). "Democratic Leaders and the Schumpeter, Joseph A. (2005), *Development*, Journal of Economic Literature,
- Scott, J. (1990). *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts*. In Scott, James C. (1990). *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts*, Seifzadeh, S. H. (1993). *Different theories about different ways of modernization and political transformation*. Qoms
- Seltzer, E & Mahmoudi, D. (2012). *Citizen Participation, Open Innovation, and Crowdsourcing: Challenges and Opportunities for Planning*. *Journal of Planning Literature*, 3-18.
- Shakeri, A. (2014). *Problems of planning in Iran*, Vice President of Economic Research, Office of Economic Studies.
- Sharifzadeh, F., & Qolipour, R. (2002). *Good governance and the role of the government*. *Culture and Management*
- Shirzadi, R. (2013). *Modernization, development, globalization (concepts, schools, theories)*. Age publishing house.
- Simon, Herbert A. (1947), *Administrative Behavior: A Study of* Springer
- Stein, Janice Gross (2008). "Foreign policy decision-making rational,
- Strauss, A. & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Grounded theory*. *Studies in Humanities*, 15(3), 168-193.
- Studies Quarterly*, Vol. 4, No. 3. PP. 403-433.
- The Royal Society B*, 376(1822), 20200148.
- Thissen, A., & Walker, E. (2013). *Public Policy Analysis: New Developments*. Timothy Dunne (Eds.), Vandenberg: An Application of the George Construct, University of Michigan. verso.
- Vol XLIII, P108-
- Winter, David G (2003). *Personality and Political Behavior*, In David Sears (Ed); York
- Ziaee Bigdeli, A & Sams, S. (2014). *Citizen-Government Collaboration on Social Media: The Case of Twitter in the 2011 Riots in England*. *Government Information Quarterly*, 1-22.

The importance and role of psychological development in Iran's public policymaking process

Seyed Mohsen Hosseini¹

Abstract

The present study deals with the importance and role of psychological development in the process of public policy making in Iran. This research (descriptive-analytical) has clarified the topic of the current research by using the analysis of the collected data, which is a library method. The necessity of this topic is because the explanation of a series of psychological factors will determine the causes of development policy making. The purpose of explaining psychological development in public policy-making is to say that indicators such as value, belief, and norm play a key role in the current debate. What is general? The hypothesis states that psychological development by creating and using effective indicators such as values, beliefs and norms in Iran can lead to the sustainable development of the country. Arbitrage is the proof of hypothesis. The results showed that the development of the mentioned indicators leads to the realization of good governance and development based on desirable policies in Iran.

Keywords: psychological development, public policy making, public issues.

---

1 . Masters in Clinical Psychology, Department of Clinical Psychology, Ashtian Branch, Islamic Azad University, Ashtian, Iran.